

Katsaus budjettiriiheen vuodelle 2019

Työllisyyteen oikeat lääkkeet, eriarvoisuuden torjunta jää puolitiehen

Pääministeri Juha Sipilän hallitus on julkistanut budjettiriihineuvotteluiden lopputuloksen. Riihen tulos sisältää runsaasti hyviä päätöksiä, jotka tukevat työllisyyttä ja ihmisten osallisuutta yhteiskuntaan. SOSTE muistuttaa kuitenkin budjettiesityksen taustalla olevasta vakavasta valuviasta. Aiemmin päätetyt perusturvan indeksijäädtykset leikkaavat edelleen vähimmäisturvaa noin 200 miljoonalla eurolla vuodessa.

Talouspolitiikka

- Talouspolitiikan linja on pääpiirteittäin neutraali
- Suomi ottaa ensi vuonna velkaa vielä noin 1,5 miljardia. Hallituksen suunnitelman mukaan velan tarve päättyy viimeistään vuonna 2021.

Verotus

- Valtion verotulojen määrän arvioidaan olevan vuonna 2019 noin 45,8 mrd. euroa. Kasvua edellisestä vuodesta on noin 3,7 prosenttia.
- Kokonaisveroaste laskee kahdella prosenttiyksiköllä hallituskauden aikana
- Ansiotuloverotusta kevennetään painottuen pienituloisiin korottamalla perusvähennystä, työtulovähennystä sekä valtion- ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksiä. Tämän yhteisvaikutus on vuositasolla kaikkien veronsaajien tapauksessa 130 milj. euroa
- Solidaarisuusveron alemman alarajan voimassaoloa jatketaan ensi vuonna.
- Asuntolainan korkovähennystä rajoitetaan edelleen: ensi vuonna vähennyskelpoista on 25 prosenttia koron määrästä
- Alkoholiveroa korotetaan 30 miljoonalla ja virvoitusjuomien veroa 25 miljoonalla eurolla.
- Ajoneuvoveroa kevennetään 50 miljoonalla eurolla vuonna 2020.
- Energiaverotus nousee 22 miljoonaa euroa
- Piensijoittajille tulee vuoden 2020 alusta sijoitussäästötili. Tavallinen kansalainen voi sijoittaa tilille 50 000 euroa. Tuotoista tilin sisällä ei tarvitse maksaa pääomaveroa ennen kuin voitot nostaa itselleen.

Sosiaaliturva

- Taustalla aiemmin päätetyt perusturvan indeksileikkaukset, jotka laskevat etuuksia vuositasolla noin 200 miljoonaa euroa
- Pienimpiä päivärahoja (sairauspäiväraha, vanhempainpäiväraha, kuntoutusraha ja erityishoitoraha) korotetaan. Tämä tarkoittaa arviolta 80,50 euron kuukausikorotusta vähimmäispäivärahoihin.
- Sairauspäivärahan 55 päivän omavastuuajan poistoon ehdotetaan nettona 4,4 miljoonaa euroa

- Kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten takuueläkkeen korottamiseen kohdistetaan 10 milj. euroa lisää. Tämä tarkoittaa kuukaudessa arviolta 9 euroa. Takuueläkkeen saajien joukossa on myös nuoria työkyvyttömyyseläkeläisiä
- Adoptio- ja monikkoperheiden asemaa parannetaan. Ulkomailta adoptoivien perheiden adoptiotuen tarkistamiseen ehdotetaan 300 000 euroa. Monikkoperheiden isille myönnetään isyysraha pidennettynä. Lapsesta yksin huolehtivalle äidille myönnetään oikeus isyysrahaa vastaaviin vanhempainpäivärahopäiviin, ja adoptiovanhemman vanhempainrahakautta pidennetään

Työllisyys

- Hallitus on saavuttamassa asettamansa 72 prosentin työllisyystavoitteen
- Työllisten määrä kasvaa 110 000 hallituskauden aikana
- Kansalaisjärjestöille suunnatun 100% palkkatuen määrä nousee 4000 HTV:hen (aiempi 3000)
- Yrityksille maksetaan palkkio, jos määräaikainen työsuhte muuttuu palkkatukijakson aikana toistaiseksi voimassa olevaksi (varaus 5 milj. euroa)
- Osana kasvupalvelupilotteja kehitetään yksilöllisiä työkykyprosesseja pitkään työttömänä olleille henkilöille, jotta he työllistyisivät. TE-toimistoissa otetaan käyttöön henkilöstön tulospalkkio (varaus 1 milj. euroa)
- Lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi työttömyysetuuden sovittelussa siirytään nykyisestä tulon ansaintakohdan mukaisesta sovittelusta tulon maksatusajankohdan mukaiseen sovitteluun (palkka huomioidaan tuloksi vasta kun se on tilillä)
- TE-toimistot saavat työttömien aktiiviseen työnhakuun 10, 3 miljoona euroa lisärahaa
- Kelan toimintamenoihin tehdään 3,5 milj. euron korotus aktiivimallin toimeenpanoa varten.
- Ikääntyneet työttömät pääsevät helpommin eläkkeelle. Eläketukea voivat saada viisi vuotta työttömänä olleet, kuusikymmentä vuotta täyttäneet.
- Valtakunnallinen työkykyohjelma: selvitetään, voiko kunnille ja tuleville maakunnille asettaa lakiin veloitteen lisätä julkisten hankintojen työllistämisveloitteen käyttöä ja vaikeasti työllistettävien palkkaamista valtiolle, kuntiin ja maakuntiin.

Sosiaali- ja terveystalvet

- Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tukeen ja ohjaukseen ehdotetaan yhteensä 211 milj. euroa.
- Lääkkeiden vuosiomavastuurajan alentamiseen kohdennetaan 5 milj. euroa.
- Varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja osallistumisasteen edistämiseen kohdennetaan 10 milj. euron määräraha. Avustuksen tavoitteena on pienentää ryhmäkokoja ja palkata lisähenkilöstöä haasteellisilla alueilla toimiviin päiväkoteihin
- Vammaisten lasten varhaiskasvatuksen maksuttomuutta laajennetaan vuodesta 2021 alkaen.

- Kokeilua viisivuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta laajennetaan, ja siihen kohdistetaan 5 milj. euron lisämääräraha.
- Lapsiperheiden arkea tuetaan lisäämällä lapsiperheiden kotiapuun ja lastensuojeluun 25 miljoonaa euroa vuodella 2019.

Kansalaisjärjestöt ja rahapelituotot

- Vapaaehtoistyöntekijöille maksettavien verovapaiden kilometrikorvausten enimmäismäärää korotetaan nykyisestä 2 000 eurosta 3 000 euroon kalenterivuodessa.
- Huippu-urheilun edellytysten vahvistamiseksi valtio varautuu pääomittamaan perustettavaa olympiarahastoa siirtämällä sille valtion omistamaa osakevarallisuutta enintään 20 milj. eurolla.
- Rintamaveteraaneille mahdollistetaan uuden lainsäädännön kautta samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille. Muutos rahoitetaan budjettivaroin

Muuta

- Ylivelkaantuneiden asemaa kohennetaan yhteensä 8 miljoonalla eurolla vuonna 2019. Tämä kohdistetaan talous- ja velkaneuvontaan, ulosotossa tehtävään velallisten neuvontaan ja tuomioistuinkäsittelyjen nopeuttamiseen.
- Influenssarokoteohjelmaa kehitetään ja laajennetaan siten, että rokotusta tarjotaan jatkossa puolivuotiaista kuusivuotiaille. Rokotteiden hankintaan ehdotetaan 1 milj. euron lisäystä.
- Valtion tukemaan sosiaaliseen asuntotuotantoon esitetään 1,41 mrd. korkotukivaltuudet. Se mahdollistaa noin 9 000 kohtuuhintaisen asunnon rakentamisen.
- Kansallisen lääkekehityskeskuksen perustamiseen kohdistetaan 1,5 miljoonaa euroa.
- Hallitus sopi oppimateriaalilisästä, joka suunnataan opintorahan vähävaraikorotukseen oikeutetuille alle 20-vuotiaille sekä pienituloisten perheiden alle 17-vuotiaille lukio- tai ammatillisen koulutuksen opiskelijoille. Oppimateriaalilisää maksetaan 46,80 euroa kuukaudessa. Lisäksi lukiokoulutuksen lukuvuoden tukiakaa pidennetään kuukaudella yhdeksästä kymmeneen kuukauteen.

Arvio SOSTEn tavoitteiden menestymisestä

- Työllisyyspolitiikan osalta SOSTEn tavoitteet saavutettiin hyvin. Järjestöjen palkkaturvamäärärahojen nosto, lakisääteinen velvoite lisätä julkisten hankintojen työllistämismäärärahat käyttöä ja vaikeasti työllistettävien palkkaamista julkiselle sektorille toteutuivat
- Verotuksen osalta tulos oli melko hyvä. Alkoholin- ja virvoitusjuomien haittaveroja korotettiin, solidaarisuusveron soveltamista jatkettiin ja veronkevennykset kohdennettiin pienituloisille
- Perusturvan osalta indeksileikkausta ei peruttu, mutta tehdyt paikkaustoimet olivat kokonaisuutena merkittävät

- Asiakasmaksujen osalta pieni maksukaton alennus on myönteinen asia. Isompi muutos toteutetaan asiakasmaksulainsäädännön uudistamisen yhteydessä
- Kohtuuhintaiseen asumiseen liittyen jo kehysriihessä tehtiin tuntuvat myönteiset lisäpaukset
- Rahapeliuottojen käytön osalta myönteistä oli se, että Olympiarahaston pääomitus tehtiin valtion sijoitusomaisuudesta ja rintamaveteraanien kotipalvelut katetaan budjettivaroista

Lisätietoja

- **Finanssipolitiikka, verotus:** pääekonomisti Jussi Ahokas: jussi.ahokas@soste.fi, 050 308 6870
- **Työllisyyspolitiikka:** pääekonomisti Jussi Ahokas: jussi.ahokas@soste.fi, 050 308 6870 ja erityisasiantuntija Päivi Kiiskinen: paivi.kiiskinen@soste.fi, 040 051 6018
- **Sosiaali- ja terveystalvet sekä hoidon hinta:** tutkimuspäällikkö Anne Perälähti: anne.peralahti@soste.fi, 050 4111734 ja erityisasiantuntija Ulla Kiuru: ulla.kiuru@soste.fi, 040 744 0888
- **Perusturva, eriarvoisuus ja köyhyyden torjuminen:** erityisasiantuntija Anna Järvinen: anna.jarvinen@soste.fi, 050 586 5677 ja tutkimuspäällikkö Anne Perälähti: anne.peralahti@soste.fi, 050 4111734
- **Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen:** kansanterveyden erityisasiantuntija Tuuli Lahti: tuuli.lahti@soste.fi, 050 591 8307
- **Asuminen ja asuntopolitiikka:** erityisasiantuntija Päivi Kiiskinen: paivi.kiiskinen@soste.fi, 040 051 6018
- **Lasten ja nuorten hyvinvointi:** erityisasiantuntija Päivi Nykyri: paivi.nykyri@soste.fi, 045 657 6769
- **Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen:** järjestöpäällikkö Riitta Kittilä: riitta.kittila@soste.fi, 050 308 6868
- **Budjettikokonaisuus:** pääsihteeri Vertti Kiukas: vertti.kiukas@soste.fi, 040 592 4287, yhteiskuntasuhdepäällikkö Timo Lehtinen: timo.lehtinen@soste.fi, 040 159 2212 ja erityisasiantuntija Kirsi Marttinen: kirsi.marttinen@soste.fi, 050 531 4244